

Dictàmens del CAC

1/98

Sobre la diferència del nivell acústic entre la programació i la publicitat en televisió

El Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, en sessió plenària del dia 2 de novembre de 1998, prèvia deliberació i per unanimitat, d'acord amb el que estableix l'article 12.2 a) de la Llei 2/1996, de 5 de juliol, emet el dictamen següent:

Antecedents

La diferència del nivell de so entre la programació i la publicitat que el ciutadà percep a la televisió és un tema recurrent a la premsa. Molts telespectadors han expressat en els diferents mitjans de comunicació el seu malestar pel que consideren un augment injustificat del volum del so de la publicitat, qüestió que també ha estat objecte de consulta al Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya, en la sessió del dia 27 d'abril de 1998, va acordar encarregar un estudi tècnic en el qual s'analitzés la realitat de les diferències de so entre els diversos gèneres de programes de televisió en relació amb la publicitat, les possibles causes de les molèsties que afecten els telespectadors i les vies de solució. L'estudi s'ha realitzat amb referència a la televisió analògica per via hertziana.

L'estudi es fonamenta en dades obtingudes en els mesos de juny, juliol, agost i setembre de 1998, mitjançant mesures de nivell acústic, referents a l'àudio emès per les cadenes hertzianes estatals i autonòmiques que es veuen en el conjunt del territori de Catalunya.

L'esmentat estudi contempla els paràmetres següents:

- **Nivell equivalent (Leq):** és la mitjana de nivell de senyal de so obtingut durant el temps d'anàlisi (típicament 10 minuts). Ens dona una idea del valor mitjà. Així, un nivell de -6,7 dB és més alt que un nivell de -10 dB, referits a un nivell màxim de 0 dB.
- **Dinàmica del so (Leq10-Leq90):** reflecteix la distància o desnivell existent entre els valors mínims de senyal (L90) i els valors màxims (L10). Es descompten el 10% dels senyals més alts i el 10 % dels senyals més baixos.
- **Compressió del so:** sistema necessari per a la reducció de la dinàmica del so que consisteix en l'elevació dels nivells de senyal més baixos i l'acostament als més alts. Com més alta és la compressió, més nivell de so percep l'oïda humana. El procés invers s'anomena expansió.
- **Control de qualitat del so:** Sistema tècnic que iguala els valors de l'amplitud de senyal, de manera que evita desnivells excessius dins el mateix programa o entre programes.

L'estudi estructura la mostra en quatre bandes horàries (matinal, migdia, tarda i vespre) per a quatre categories de programes (publicitat, producció pròpia en directe, teleinformatius diaris i pel·lícules, documentals o telesèries). Per a cada cadena, i amb aquests paràmetres, s'han pres mostres de 10 minuts per franja i tipologia de programes, i per a cada una de les set cadenes generalistes que es veuen a Catalunya, la qual cosa eleva a 2.240 els minuts analitzats. Tècnicament, l'analitzador de nivell de soroll ha pres una mostra cada 0,1 segons. Amb aquests paràmetres s'estima que l'estudi aconsegueix la seva primera finalitat, que és la detecció del problema de manera objectiva, més enllà de les apreciacions pròpies del televident, i la diagnosi de la seva solució. Tanmateix, no es pot atribuir a l'estudi, atès el caràcter i la quantitat de les dades analitzades, una fiabilitat estadística absoluta, sinó més aviat un caràcter demostratiu.

Els resultats de l'estudi, en aquesta línia de diagnosi d'un problema socialment percebut com a tal, estableixen que:

1 Totes les cadenes analitzades respecten els límits superiors de nivell del so establerts per la normativa internacional (normes CCIR). Malgrat això, és evident que les molèsties són sentides com a tals.

2 En general, els programes amb més nivell de senyal són els noticiaris, seguits de molt a prop pels anuncis. En tercer lloc, els programes de producció pròpia (directes) i, finalment, les pel·lícules.

3 Hi ha un desnivell objectiu entre el volum de la programació i el volum de la publicitat, que en el conjunt de les cadenes i en el cas de més desnivell (entre pel·lícules i publicitat), es pot situar al voltant del 30 per cent. Les causes són la més alta compressió de la publicitat respecte de la resta de la programació, fet atribuïble a l'esforç de la producció dels espots per aconseguir una atenció més alta del televident. Podria recomanar-se als productors de cintes publicitàries que rebaixessin els nivells de compressió dels màsters publicitaris per tal d'assimilar-los als nivells de la programació, però aquesta recomanació seria ineficaç per la raó esmentada. D'altra banda, el procés d'expansió del so, és a dir, el contrari a la compressió, no té una solució tècnica senzilla amb els sistemes de televisió actuals, per la qual cosa tampoc no es pot emprar aquesta mesura per part de les emissores de televisió.

4 A totes les cadenes, excepte a les dues de tvç, s'hi aprecien, a més a més, canvis sobtats de volum en el transcurs d'un mateix programa, segons el moment argumental de què es tracti, així com pics màxims de so que s'eleven molt per sobre de la mitjana del mateix programa. Igualment s'observen diferències notables de volum entre diferents programes d'una mateixa cadena. Aquest fenomen és degut a un control deficient de la qualitat del so, defecte esmenable tècnicament amb els mitjans adequats.

Una vegada detectades tècnicament les causes que produeixen en el telespectador les molèsties que són motiu de queixa, la solució que es proposa a l'estudi és augmentar la compressió de la programació, excepte la publicitat, abans de ser emesa per antena. Aquesta acció pretén minimitzar els desnivells de so entre la publicitat i els programes. No obstant això, per tal d'obtenir uns valors de sonoritat equilibrats entre programes, caldria que cada cadena fes prèviament un estudi exhaustiu sobre la distribució estadística dels diferents tipus de programes, llevat de la publicitat, i a partir dels resultats de l'estudi, predeterminar uns nivells per al procés de maximització òptims.

Cal destacar que aquest procés de compressió s'aplica sempre en qualsevol producció musical, excepte en música clàssica.

Per poder emetre un senyal d'àudio per televisió, es porta a terme un procés de compressió del senyal de so per adequar-lo a la dinàmica del canal de transmissió. Les limitacions tècniques de la televisió actual fan imprescindible aquest procés, sense que això pugui comportar un perjudici als drets d'autor. La mateixa Llei de Propietat Intel·lectual, a l'article 92.2, paràgraf segon, contempla aquest cas i disposa: «En los contratos de producción de obras audiovisuales destinadas esencialmente a la comunicación pública a través de la radiodifusión, se presumirá concedida por los autores, salvo estipulación en contrario, la autorización para realizar en la forma de emisión de la obra las modificaciones estrictamente exigidas por el modo de programación del medio, sin perjuicio, en todo caso, del derecho reconocido en el apartado 4º del artículo 14».

En aquest sentit, la propietat intel·lectual de les obres artístiques i les produccions audiovisuals queden preservades, ja que s'admet la necessitat que la seva difusió per televisió sigui sotmesa a un inevitable procés de compressió del senyal de so, per adequar-lo a la dinàmica del canal de transmissió. Es tractaria, doncs, d'augmentar la sonoritat dins uns

valors predeterminats que no comportin una disminució de la qualitat de l'obra que sigui perceptible pel telespectador, en salvaguarda dels drets d'autor. Trobar aquest equilibri és funció dels tècnics de so de cada emissora, després d'analitzar la distribució dels diferents tipus de programes –llevat, naturalment, de la publicitat– en un estudi estadístic exhaustiu.

Una vegada s'hagi establert aquest equilibri, el procés de maximització –que, remarquem, és ineludible realitzar-lo en alguna mesura en el senyal de televisió– no pot de cap manera alterar el contingut freqüencial del senyal ni comportar cap perjudici als legítims drets d'autor.

Per tot això, d'acord amb les solucions apuntades a l'estudi tècnic de referència, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya formula les següents

Conclusions:

1 Es recomana a les televisions suprimir els desnivells sensibles de so en el transcurs del mateix programa o entre diferents programes, ja que són especialment molestos per als telespectadors.

2 Es recomana a les televisions que, amb caràcter d'urgència, prenguin les mesures tècniques necessàries per tal de minimitzar tant com es pugui els desnivells de so entre la publicitat i la resta de la programació. En especial es demana a les televisions que contemplin la viabilitat d'aplicar la solució tècnica apuntada en l'estudi de referència, és a dir, que quan es realitzi el necessari procés de compressió de senyal de so de productes audiovisuals per adequar-los a la dinàmica del canal de transmissió, augmentin la compressió dins uns valors predeterminats amb la finalitat de minimitzar els desnivells entre la publicitat i la programació. Aquesta solució tècnica no ha de comportar una disminució de la qualitat de so que afecti els drets d'autor, ja que un augment de la sonoritat dins uns valors prèviament establerts no pot comportar cap modificació, perceptible pels telespectadors, de la qualitat acústica de so que actualment pot oferir un canal de televisió.

3 El CAC manifesta la seva voluntat d'encarregar un segon estudi que incorpori una mostra molt més àmplia de segments de programació i publicitat, i que contempli el problema plantejat també des de la vessant de la televisió que emet pel sistema digital.